

Gospodarstwa opiekuńcze

Jesień życia w rytmie natury

Rolnictwo społeczne jest w Polsce pojęciem mało znanym, natomiast z powodzeniem jest rozwijane w wielu krajach europejskich. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego z 2013 r. określa rolnictwo społeczne jako innowacyjne, łączące rolnictwo wielofunkcyjne i usługi społeczne, w tym opiekę zdrowotną na poziomie lokalnym.

Magdalena Malatyńska

magdalena.malatynska@modr.mazowsze.pl

Anna Siewierska

anna.siewierska@modr.mazowsze.pl

Wielofunkcyjność rolnictwa oznacza, że oprócz dostarczania żywności pełni też ono funkcje pozaprodukcyjne (środowiskowe, kulturowe, społeczne). Może dostarczać usług o charakterze społecznym, takich jak: opieka nad osobami starszymi, terapia i edukacja dzieci oraz integracja osób wykluczonych społecznie. Do tego wykorzystuje swoje zasoby – pole, ogród, sad, inwentarz, warunki przyrodnicze itp.

Jedną z form rolnictwa społecznego są gospodarstwa opiekuńcze. Są to gospodarstwa, które świadczą usługi społeczne, wykorzystując zasoby tradycyjnego gospodarstwa rolnego. Oprócz produkcji rolniczej prowadzą działalność o charakterze: opiekuńczym, terapeutycznym i integracyjnym, czasami edukacyjnym.

De Hoge Born to jedno z gospodarstw, które odwiedziliśmy podczas wyjazdu studyjnego do Holandii, zorganizowanego w ramach projektu „GROWID: Gospodarstwa opiekuńcze w rozwoju obszarów wiejskich wobec wyzwań demograficznych”.

Gospodarstwo to znajduje się w miejscowości Bornsesteeg w największej prowincji Niderlandów Geldria. Jego mottem jest „Goed voor jou”, co oznacza: dobrze dla Ciebie! Produkcja żywności odbywa się tu metodami ekologicznymi, a plody rolne są sprzedawane bezpośrednio ze sklepu, który znajduje się na farmie. Jest to doskonały przykład, jak można połączyć pracę na roli z opieką nad osobami starszymi.

Oferta gospodarstwa to nie tylko miejsce dla osób, które szukają opieki w ciągu dnia, to także kontakt z naturą, aktywna praca oraz ergoterapia. Terapia w De Hoge Born polega głównie na aktywnym uczestnictwie w życiu farmy poprzez pomoc w pracach gospodarskich, w ogrodzie, przy przetwórstwie owocowo-warzywnym, przy pracy w sklepiku, a także przy wikliniarstwie.

Do gospodarstwa najczęściej trafiają osoby ze schorzeniami psychicznymi, psychiatrycznymi czy ruchowymi, a także z koncentracją wielu problemów, ale są również osoby, które po prostu potrzebują ruchu na świeżym powietrzu.

Bardzo ważne dla zachowania zdrowia psychicznego jest obcowanie człowieka z naturą, dlatego osoby przebywające w gospodarstwie czują się potrzebne, docenione, co pomaga im w relacjach z innymi ludźmi oraz przyczynia się do prawidłowego funkcjonowania.

Gospodarstwa opiekuńcze to również kontakt z drugim czło-

wiekiem, integracja, zawiązywanie przyjaźni, poczucie przynależności do rodziny. Liczba i jakość relacji społecznych ma istotne znaczenie dla jakości życia. Badania mówią, że najniższy poziom demencji występuje u osób z rozbudowaną siecią relacji społecznych. Osoby takie są szczęśliwsze, zdrowsze i mają większą odporność na zachorowania. Dodatkowo ci, którzy częściej spotykają się z przyjaciółmi, żyją średnio 15 lat dłużej niż ci, którzy żyją w samotności. Bliskość twarzy przyjaznego człowieka, ma wpływ na chemię naszego organizmu, daje nam siłę, by żyć i walczyć z przeciwnościami.

Kolejnym gospodarstwem opiekuńczym było **Al Confin** we Włoszech – gospodarstwo opiekuńcze należące do Alice i Paolo (42 lata) i zajmujące się osobami wykluczonymi społecznie.

Właściciele gospodarstwa uważają, że w prowadzeniu gospodarstwa opiekuńczego nie chodzi o pieniądze, ale o rozwiązywanie kwestii społecznych.

Klimatyczny sklepik holenderski

Gospodarstwo to od 2004 r. prowadzi działalność dydaktyczną, a od 2006 r. uruchomiono w nim działalność socjalną. Od 2018 r. gospodarstwo jest wpisane do rejestru regionalnego gospodarstw opiekuńczych. Zajmuje się głównie działalnością rolniczą ze względu na zasoby żyznej gleby i bogate zasoby wody. W go-

Rolniczy market

spodarstwie uprawia się: stare odmiany zbóż, kukurydzę, owoce i warzywa oraz hoduje zwierzęta. Produkcja jest prowadzona metodami ekologicznymi i sprzedawana bezpośrednio w sklepie usytuowanym w gospodarstwie.

Al Confin współpracuje z dwiema spółdzielniami. Jedną z nich to spółdzielnia dydaktyczna, druga zajmuje się osobami niepełnosprawnymi. Osoby wykluczone społecznie są poddawane rehabilitacji poprzez pracę w gospodarstwie. Są to najczęściej osoby z problemami psychicznymi, często po kilkukrotnym pobycie w szpitalu psychiatrycznym (po depresji, atakach paniki). Są kierowane na tę specyficzną rehabilitację przez szpital. Okres terapii danej osoby w gospodarstwie zależy od typu dysfunkcji i postępów w terapii.

Terapia polega na przygotowaniu pacjenta do pracy w gospodarstwie. Po okresie nauki może taka osoba pracować w gospodarstwie, w którym przeszła rehabilitację lub w innym. Pobyt pacjenta w gospodarstwie jest finansowany przez Fundusz Zdrowia.

Idea takich miejsc to odpowiedź na trendy demograficzne, które możemy zaobserwować również w naszym kraju. Starzenie się społeczeństwa, wydłużanie się życia są faktem. Regiony wiejskie notują ciągle spadek liczby młodych ludzi. W wielu miejscach występuje silna depopulacja, której przyczyną jest emigracja osób młodych. Zanika model rodzin wielopokoleniowych, co przyczynia się do samotności seniorów i pogorszenia ich warunków egzystencjalnych. Dla osób starszych ważna jest nie tylko długość życia, ale także jego jakość. Dlatego seniorzy powinni być jak najdłużej sprawni oraz aktywni w społeczeństwie. Zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa powodują wzrost zapotrzebowania na usługi: rehabilitacyjne, terapeutyczne, integracyjne i opiekuńcze, a wieś i rolnictwo mają ogromny potencjał w zakresie rozwoju tego typu usług. Kontakt ze zwierzętami, z naturą, przebywanie w gospodarstwie i uczestniczenie w jego codziennym życiu mają dobroczynny wpływ na zdrowie i kondycję człowieka. Jest to bardzo istotny argument, przemawiający za zasadnością łączenia działalności rolniczej z usługami opiekuńczymi.

13

Klienci mają w czym wybierać

Artykuł powstał po wizycie studyjnej w Holandii i we Włoszech, dotyczącej „Zagranicznych dobrych praktyk w zakresie łączenia rolnictwa i działalności opiekuńczej” w ramach projektu „GROWID: Gospodarstwa opiekuńcze w rozwoju obszarów wiejskich wobec wyzwań demograficznych, finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” GOSPOSTRATEG.